

ใบความรู้ที่ ๘ เรื่อง รัชกาลที่ ๗
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๙ เรื่อง แรกเริ่มประชาธิปไตยในสยาม
รายวิชา ประวัติศาสตร์ รหัสวิชา ส๒๓๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

เรื่อง เหตุการณ์ตั้งแต่รัชกาลที่ ๗ ขึ้นครองราชย์จนถึงสละราชสมบัติ (พ.ศ. ๒๔๖๘-๒๔๗๗)

หลังการสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๖) ในปี พ.ศ. ๒๔๖๘ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จขึ้นครองราชย์เป็นรัชกาลที่ ๗ แห่งราชวงศ์จักรี พระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่มีพระราชดำริทันสมัย ทรงเปิดรับแนวคิดประชาธิปไตย และทรงเห็นความสำคัญของการปกครองโดยมีรัฐธรรมนูญ โดยมีพระราชประสงค์ที่จะให้ประเทศไทยค่อย ๆ เปลี่ยนผ่านจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ไปสู่ระบอบประชาธิปไตยอย่างมั่นคงและเป็นระบบ

ในช่วงต้นรัชสมัย ประเทศไทยต้องเผชิญกับวิกฤตเศรษฐกิจรุนแรงที่มีสาเหตุจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำครั้งใหญ่ของโลก (Great Depression) ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๒ รัฐบาลจำเป็นต้องลดงบประมาณอย่างมาก ส่งผลให้มีการปลดข้าราชการเป็นจำนวนมาก ซึ่งทำให้เกิดความไม่พอใจและความไม่เชื่อมั่นในรัฐบาลในวงกว้าง เหตุการณ์เหล่านี้ทำให้สถานการณ์บ้านเมืองอยู่ในภาวะเปราะบาง

ต่อมา เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ คณะราษฎรได้ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบรัฐธรรมนูญ แม้พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ จะไม่เห็นด้วยกับวิธีการที่ใช้ในการเปลี่ยนแปลง แต่ทรงยินยอมเพื่อหลีกเลี่ยงการนองเลือดในบ้านเมือง และเพื่อความสงบสุขของประชาชนไทย ภายหลังจากเหตุการณ์ดังกล่าว พระองค์ได้ทรงลงพระปรมาภิไธยในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยามฉบับถาวร เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ ถือเป็นรัฐธรรมนูญถาวรฉบับแรกของไทย

อย่างไรก็ตาม ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ความขัดแย้งระหว่างพระมหากษัตริย์กับคณะราษฎรเริ่มชัดเจนขึ้น คณะราษฎรมีแนวนโยบายที่แตกต่างจากพระราชดำริของพระองค์ โดยเฉพาะในเรื่องการบริหารประเทศและโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ตัวอย่างหนึ่งคือ “เค้าโครงการเศรษฐกิจแห่งชาติ” ที่นำเสนอโดยหลวงประดิษฐมนูธรรม (ปรีดี พนมยงค์) ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ ทรงไม่เห็นชอบ เพราะเกรงว่าจะนำไปสู่ระบอบคอมมิวนิสต์

เหตุการณ์ความวุ่นวายทางการเมืองยังคงดำเนินต่อไป เช่น รัฐบาลของพระยามโนปกรณนิติธาดาได้ปิดสภาผู้แทนราษฎรและงดใช้รัฐธรรมนูญบางมาตรา นำไปสู่การรัฐประหารล้มรัฐบาลของพระยามโนปกรณนิติธาดาในปี พ.ศ. ๒๔๗๖ และการก่อกบฏบวรเดชในช่วงปลายปีเดียวกัน เหตุการณ์เหล่านี้สะท้อนถึงความไม่มั่นคงในระบบการปกครองใหม่ และสร้างความกังวลใจให้กับพระมหากษัตริย์เป็นอย่างมาก

ท้ายที่สุด เมื่อไม่สามารถตกลงกับฝ่ายบริหารได้ และไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ภายใต้ระบบที่พระองค์ไม่เห็นชอบ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้มีพระราชกระแสแสดงจุดยืนอย่างชัดเจนว่า “ข้าพเจ้าไม่ยินดีที่จะปกครองในระบอบที่ไม่เป็นประชาธิปไตย” พระองค์จึงทรงตัดสินพระทัย สละราชสมบัติในวันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๗ ขณะประทับอยู่ในประเทศอังกฤษ กลายเป็นพระมหากษัตริย์ไทยพระองค์แรกในประวัติศาสตร์ที่สละราชสมบัติอย่างเป็นทางการ

เหตุการณ์ระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๖๘-๒๔๗๗ ถือเป็นช่วงเวลาสำคัญที่ประเทศไทยก้าวเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตย แม้จะเต็มไปด้วยความเปลี่ยนแปลงและความขัดแย้ง แต่ก็สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของพระมหากษัตริย์ผู้มีวิสัยทัศน์ ทรงวางรากฐานประชาธิปไตยไว้ด้วยความอดทนและสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวม

แหล่งที่มา

คู่มือการสอนอบรบวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๕), โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า, หน้า ๑๖๔-๑๖๗